

**Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 8 grudnia 2023 r.**

w sprawie: **pilnego podjęcia prac legislacyjnych w zakresie uporządkowania stanu prawnego dotyczącego spraw bezpieczeństwa Państwa**

Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów w imieniu 156 gmin i powiatów członkowskich apeluje do Rządu RP o pilne podjęcie intensywnych prac legislacyjnych w zakresie uporządkowania stanu prawnego dotyczącego spraw bezpieczeństwa Państwa.

Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej została uchylona z dniem 23 kwietnia 2022 r. Zastąpiła ją ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny. Władza wykonawcza na podstawie art. 821 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny miała maksymalnie 18 miesięcy (liczone od dnia wejścia tej ustawy w życie) na wydanie nowych przepisów wykonawczych. Do dnia 22 października 2023 r. możliwe było stosowanie aktów wykonawczych do ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP, jednak w dniu 23 października 2023 r. niżej wymienione rozporządzenia zostały z mocy prawa uchylone (miał 18 miesięczny termin). W chwili obecnej brak przepisów szczegółowych do ustawy o obronie Ojczyzny uniemożliwia lub ogranicza realizację zadań przez organy samorządu terytorialnego w szczególności w zakresie:

- 1) funkcjonowania systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania o skażeniach na terytorium RP w tym uruchamiania syren alarmowych;
- 2) doręczania kart powołania i rozplakatowania obwieszczeń o stawieniu się osób do czynnej służby wojskowej;
- 3) nakładania świadczeń osobistych i rzeczowych dla potrzeb obronności państwa w czasie pokoju, mobilizacji i wojny.

Akty prawne, które utraciły moc to:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2013 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. 2013 poz. 96);
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 października 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz. U. 2004 Nr 229, poz. 2307 z późn. zm.);
3. Rozporządzenie Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju z dnia 22 sierpnia 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 1196);
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz. U. 2004 Nr 203, poz. 2081 z późn. zm.);
5. Rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Administracji, Obrony Narodowej oraz Infrastruktury w sprawie trybu doręczania kart powołania i rozplakatowania obwieszczeń o stawieniu się osób do czynnej służby wojskowej (Dz. U. 2014, poz.3);

6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz. U. 2004 Nr 181, poz. 1872 z późn. zm.).

Ponadto obecny stan prawny nie daje podstawy do finansowania zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego z zakresu świadczeń na rzecz obrony oraz doręczania kart powołania i rozplakatowania obwieszczeń o stawieniu się osób do czynnej służby wojskowej. Środki finansowe pochodzące z rezerwy celowej na dotacje udzielone na przygotowania obronne – w ramach działania 11.4.2.2 - „Zaspokojenie potrzeb Sił Zbrojnych i wojsk sojuszniczych przez sektor pozamilitarny” po 23 października 2023 r. - nie mogą być wykorzystane bez podstawy prawnej.

Dodatkowo należy zaznaczyć, iż uchylona ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zawierała przepisy dotyczące obrony cywilnej, które to nie zostały ujęte w nowej ustawie o obronie Ojczyzny. Jednocześnie z dniem uchycenia ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP usunięto z porządku prawnego funkcję szefa obrony cywilnej kraju oraz szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin. Akty prawne, które utraciły moc to: rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. Nr 96, poz. 850). W związku z utratą mocy przepisów regulujących obronę cywilną, zawartych w ustawie o powszechnym obowiązku obrony RP – są również trudności w zakresie określenia zasad jej finansowania.

Taki stan rzeczy powoduje, że obecnie od ponad 18 miesięcy nie są unormowane sprawy dotyczące obrony cywilnej, co budzi nasz szczególny niepokój, jako przedstawicieli organów administracji samorządowej, współodpowiedzialnej jak dotąd za jej organizowanie w warunkach różnych kryzysów. Co prawda od kilkunastu miesięcy trwały prace nad projektem ustawy o *ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej*, jednak do uchwalenia samej ustawy ostatecznie nie doszło, pomimo licznych uzgodnień i pozytywnej opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Pomimo regulacji międzynarodowych, które wprowadzają instytucje obrony cywilnej, konieczne jest uregulowanie tego zagadnienia w ustawodawstwie państwowym. Normy prawa międzynarodowego są zbyt ogólne, dlatego sposób organizacji, zasady przygotowania i realizowania zadań obrony cywilnej są wewnętrzną sprawą każdego państwa. Konwencje o ochronie ofiar wojny, podpisane w Genewie w dniu 12 sierpnia 1949 r. i protokoły dodatkowe z 8 czerwca 1977 r. dotyczące ochrony ofiar konfliktów zbrojnych stanowią o obowiązkach poszczególnych państw.

Warto przy tej okazji wspomnieć również, że z dniem 1 lipca 2004 r. uchylony został przepis artykułu 140 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiący podstawę prawną wykonawczego rozporządzenia Rady Ministrów z 28 września 1993 r. w sprawie obrony cywilnej. W ten sposób z systemu prawnego wyeliminowano wszelkie regulacje dotyczące budownictwa ochronnego. Kwestia ta nie została uregulowana w żadnym akcie prawnym.

Z uwagi na powyższe oraz trwające i narastające konflikty zbrojne na świecie i w krajach sąsiadujących z Polską, należy niezwłocznie uporządkować stan prawny dotyczący spraw bezpieczeństwa naszego Państwa.

Waldemar Socha
Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego